

Schreeuw

‘Nee, het is geen gevangene uit een concentratiekamp. Het beeld stelt een van de bekendste Leidenaren uit de geschiedenis voor: *Cornelis Joppenszoon*’, vertelt onze gids. We staan met een groepje op het plein voor station Leiden Lammenschans en zien een beeld, verstopt tussen de fietsen, een groentekiosk en de bomen. ‘Cornelis was volgens de legende een weesjongen die aan het eind van het Beleg van Leiden, op 3 oktober 1574, als eerste ontdekte dat de vermaledijde Spanjaarden weg waren. Dit werk van beeldhouwer Oscar Wenckebach uit 1961 laat Cornelis zien op het moment dat hij op de *Lammenschans*, buiten de stadswal, een pot met

hutspot – oorspronkelijk een Spaans gerecht van wortelen en pastinaken – vindt, achtergelaten door de vluchtende Spanjaarden...’ Triumfantelijk steekt het beeld zijn hand omhoog en schreeuwt iets in de richting van de stad. Het laat zich raden waar dat over ging: eten. Burgervader Van der Werff had kort tevoren het volk zijn eigen lichaam nog te eten aangeboden: ‘Dus, zo gij met mijn dood beholpen zijt, laat hand aan dit lichaam; snijdt het aan stukken, en deelt ze om, zo wijd als 't trekken mag.’ Dat gebeurde natuurlijk niet, zo’n ouwe ongewassen burgemeester...

Het beeldje van Wenckebach is maar weinigen in de groep eerder opgevallen. Iemand zegt dat hij dacht dat het een Holocaust-monument was. Ik begrijp dat wel. Mij doet het beeldje denken aan een ander, wereldberoemd kunstwerk: *De Schreeuw* van de Noorse kunstenaar Edvard Munch. Dat bestaat uit meerdere werken: vier schilderijen en een lithografie. Erg populair, meer in trek dan Cornelis Joppensz. Een van de Schreeuwen bracht onlangs nog 91 miljoen euro op. De nazi’s dachten er eind jaren ’30 anders over. Ze zagen het werk van Munch als *entarte Kunst* en namen het in beslag. Komen we toch weer in de buurt van concentratiekampen.